

“DİJİTAL YERLİ ÖĞRENCİLER”İN “DEĞERLİ” KAVRAMINA YÖNELİK ALGILARI VE “KÖK DEĞERLER” AÇISINDAN ANALİZİ

Arzu BOZDAĞ TULUM* Yaşar KAYA**

Öz

Bu çalışmada, “Dijital Yerli” öğrencilerin değerli kavramına yönelik algılarının ne olduğunun ve bu algılarının kök değerler ile uyumlu olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır

Araştırma Malatya ilinde ikamet eden ve “Dijital Yerli” niteliği taşıyan toplam 204 öğrenci ile yürütülmüştür.

Araştırma, karma araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nicel yöntem olarak anket kullanılırken, nitel yöntemlerden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Ankette öğrencilerin, cinsiyet, yaş, aile gelir düzeyi gibi değişkenlerin yer aldığı demografik bilgi formu ve ayrıca “Size göre değerli olarak ifade edilebilecek beş şey nedir?” sorusu yer almaktadır. Anketten elde edilen veriler SPSS 25 kullanılarak değerlendirilmiştir. “Size göre değerli olarak ifade edilebilecek beş şey nedir?” sorusuna verilen cevapların analizinde ise içerik analizi yürütülmüş ve taşıdığı anlam özelliklerine göre kod ve kategoriler oluşturulmuştur.

Katılımcıların “değerli” kavramına dair 63 farklı zihinsel imge ürettikleri ve bu zihinsel imgelerin 8 kategori altında toplandığı görülmüştür.

Katılımcıların değerli olarak ifade ettikleri çağrışımların kök değerler olarak ifade edilen değerler ile kısmen örtüştüğü görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: “Dijital Yerli” öğrenci, sosyal değerler, sosyal ağlar, çağrışım.

* Dr. Öğretmen, MEB, arzubozdagtulum@hotmail, Malatya, Türkiye

** Doç., Dr., İnönü Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji, Uygulamalı Sosyoloji, yasar.kaya@inonu.edu.tr, Malatya, Türkiye

THE PERCEPTIONS OF “DIGITAL NATIVE STUDENTS” REGARDING THE CONCEPT OF “VALUABLE” AND ANALYSIS IN TERMS OF “ROOT VALUES”

Abstract

In this study, it is aimed to examine the perceptions of “digital native” students towards the concept of value and whether these perceptions are compatible with the root values.

The research was carried out with a total of 204 students residing in Malatya and having digital native characteristics.

The research was carried out with the mixed research method. While the questionnaire was used as the quantitative method, the phenomenology pattern, one of the qualitative methods, was used. In the questionnaire, demographic information form including variables such as students' gender, age, family income level, and also "What are the five things that can be expressed as valuable according to you?" question is included. The data obtained from the questionnaire were evaluated using SPSS 25. "What are the five things that can be described as valuable to you?" In the analysis of the answers given to the question, content analysis was carried out and codes and categories were created according to the meaning features.

It was seen that the participants produced 63 different mental images about the concept of "valuable" and these mental images were gathered under 8 categories.

It has been observed that the associations expressed by the participants as valuable partially overlap with the values expressed as root values.

Keywords: *“Digital Native” student, social values, social networks, connotation.*

1.GİRİŞ

Bireyler içinde buldukları toplumların kültürünü sosyalleşerek öğrenir ve içselleştirirler. Bireyler bu asli kültürü aile, okul, arkadaş çevresi ve medya aracılığı ile öğrenir (Kocadaş, 2013:169). Bugün ulaştığımız dijital toplum döneminde medya ve özellikle sosyal medya kültür kodlarının oluşumu ve taşınması konusunda çok etkili birer araç haline gelmiştir.

Teknolojide ortaya çıkan hızlı gelişme Türkiye’de dahil olmak üzere Dünya’nın tamamında hem bireysel hem de sosyal hayatı derinden etkilemiş ve geri dönüşü mümkün olmayan değişimler meydana getirmiştir. Teknolojik gelişmelerde gelinen son noktada ortaya çıkan bilgisayar ve internet teknolojileri hayatımızı dijital bir dönüşüme uğratmış ve hayatımız neredeyse tamamen bu dijital ortama taşınmaya başlamıştır. Yapılan araştırmalar teknolojiden, internetten, bilgisayar ve mobil araçların kullanımından her yaş kademesinin etkilendiğini göstermektedir. Ancak bu etkinin düzeyi açısından yapılan değerlendirmelerde genç kuşağın açık ara diğer kuşaklara göre önde oldukları görülmektedir (Bozdağ Tulum ve Kaya; 2020:316).

Enformasyon teknolojilerinin ve internetin sunduğu imkanlar sonucunda ortaya çıkan Metaverse veya Türkçe karşılığıyla sanal evren özellikle gençler için alternatif bir yaşam alanı haline gelmiştir. Günümüz gençleri bu sanal evrende sosyalleşmekte, alışveriş yapmakta, eğlence-oyun, bilgi-haber alma, eğitim gibi ihtiyaçlarını bu sanal platformlarda gidermekte, kısaca gerçek yaşamda ihtiyaç duyulan neredeyse tüm aktiviteler bu ortamlarda gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

1.1. Kavramsal Çerçeve

1.1.1. “Dijital Yerli”ler (Z Kuşağı)

Günümüzde internet, sadece resmî kurumlarda değil, evlerimizde hatta cep telefonları, tablet gibi araçlar vasıtasıyla, mekân kavramını da ortadan kaldıracak şekilde, her yerde kullanılmakta ve kullanıcılarının sayısı da sürekli olarak artmaktadır. İnternet günümüzde en gencinden en yaşlısına kadar toplumun her kesiminin hayatına girmeye ve kullanılmaya başlanmıştır (Yurtsan, 1996: 90).

Dijitalleşme hemen her yaş grubunda internetten ve bilgisayarlardan etkilenme düzeyleri açısından farklı düzeylerde ve nitelikte davranış değişiklikleri ortaya çıkarmıştır. Ancak bu değişim ve dönüşümden en fazla etkilenen kuşak şüphesiz gençlik kesimidir. Bu hızlı ve etkili değişime maruz kalan gençler, bir taraftan ailelerinin ve eğitim sisteminin benimsetmeye çalıştığı püriten ahlakla yetiştirilirken, diğer taraftan da başta medya olmak üzere, tüketim toplumunun ve postmodernitenin sunduğu, hatta dayattığı hedonist ahlakı benimsemek durumunda kalmaktadırlar (Bayhan, 2011: 203). Bu da özellikle internet kullanımından en çok etkilenen gençlerin tüm hayatını etkilemekte ve diğer kuşaklara göre değerli olan kavramların bu kuşakta anlamını yitirmesine ve değişimine neden olmaktadır. İnsanoğlunun kargaşadan, çalkantılardan ve değer seçiminden en çok etkilendiği dönem kuşkusuz gençlik dönemidir (Kocadaş vd., 2010: 36). Gençler, yaşlılara oranla, genellikle daha ilerleyicidirler. Başka bir deyişle, orta yaşlı ve yaşlı kuşaklarda belirgin eğilimler artarken, genç kuşaklarda belirgin eğilim, değişikliklerden yana olmak biçiminde ortaya çıkmaktadır (Kocadaş, 2020: 102).

Bu çalışmada odaklanılmış olan “Dijital yerli” başka bir deyişle “Z kuşağı” kavramını tanımlamadan önce kuşak kavramına değinmek yerinde olacaktır.

Sosyal bilimlerin birçoğu tarafından ele alınan ve farklı şekillerde açıklanan kuşak kavramı; genel olarak, farklı yaş gruplarını, içinde yaşadıkları zaman diliminden etkilenme bağlamında ele alınmaktadır. Bu bağlamda toplumu oluşturan bireylerin doğdukları ve yaşadıkları zaman diliminin onların kendilerinden farklı dönemlerde doğmuş ve yaşamış olan bireylerden farklı davranış özellikleri ve hayata bakış açıları geliştirmelerine neden olduğu ifade edilebilir. İçine doğulan ve yaşanan dönem onların diğerlerinden belirgin çizgilerle ayrılmasına yol açar. Kuşak (jenerasyon) kavramı bu bağlamda en kısa şekilde aynı dönemde doğmuş ve yaşamış, aynı ekonomik ve sosyal hareketlere maruz kalmış kişiler topluluğu şeklinde ifade edilebilir (Yüksekbilgili, 2015: 260).

“Kuşak” ya da “jenerasyon” kavramsallaştırmaları ile ilgili olarak geniş bir literatür bulunmaktadır (Reeves ve Oh, 2008: 296’dan akt. Kaygısız ve Sipahi, 2019). Her ne kadar farklı dönemselleştirmelere rastlanabilirse de temel olarak dört kategori ve her bir kategori ile ilişkili olmak üzere, belirli tarih aralıkları hususunda ortak bir görüşün bulunduğu söylenebilir (Kavalcı ve Ünal, 2016: 1035; Nagy ve Kölcsey, 2017:108-110’dan akt. Kaygısız ve Sipahi, 2019):

- X kuşağı (Gen X, Dijital Göçmen, 1965-1979)
- Y kuşağı (Gen Y, Gen Me, Dijital Melez, 1980-1999)
- Z kuşağı (Milenyum kuşağı, Dijital Yerli, 2000-2010)
- Alfa Kuşağı (2011-...)

Günümüzde bilimden siyasete, sanattan ekonomiye iş hayatına kadar birçok alanda adından sıkça bahsettiren ve bir çok araştırmaya konu edilen “Dijital Yerli” (Z kuşağı) kavramından ilk defa bahseden Prensky (2001)’ dir. O’na göre İnterneti, sanal oyunları, akıllı telefonları vb. dijital bir dile çevirerek, iletişim kuran yeni

nesile verilecek en doğru isim “Dijital Yerli”dir. “Dijital Yerli”ler (digital natives), yani dijital çağda, dijital DNA ile doğmuş insanları tanımlamak için; I jenerasyonu (İnternet kuşağı), Millennials (binyılın öğrencileri), Net Generation (internet nesli), The Gamer Generation (oyun nesli), Next Generation (gelecek kuşak), N-generation (yeni nesil), Cyber Kids (siber çocuklar), Homo Zappiens (zaplayan insan), Grasshopper Mind (çekirge zihin) şeklinde kavramlar da kullanılmaktadır (Pedro, 2006:1; Zur ve Zur, 2012: 1)

Prensky (2001)’e göre “Dijital Yerli”ler (Z kuşağı) dijital teknolojilerin toplumsal hayatımıza girmeye başladığı 1980’lerden sonra doğmuştur. Avrupa koşullarında 1980’lerden sonra toplumsal hayata hızlıca giren İnternetin yarattığı dijital ortamda, dijital teknolojilerle kuşatılmış bir ortamda büyüyen bu kuşak; dijital teknolojileri hayatının vazgeçilmez bir parçası olarak gören genç kuşaktır. Bu kuşak gençleri tanımlamak için iki temel nitelik bulunmaktadır. Bu nitelikler; evinde internet erişimine sahip olmak ve en az 5 yıl veya daha uzun zaman bilgisayar kullanıyor olmak.

Avrupa koşullarında 1980’li yıllarda toplumsal hayatta kullanılmaya başlanan İnternetin, Türkiye’de yaygın ve yoğun olarak kullanımı 2000 ve sonrasında gerçekleşmiştir. Bu bağlamda Türkiye açısından 2000 ve sonrası doğmuş olan kuşak “Dijital yerli” kuşak olarak tanımlanabilir.

Bu bağlamda Prensky bilgisayar ve internet teknolojilerinin yaygın ve yoğun olarak kullanıldığı toplumlarda yaşanan teknolojik değişimin tesiri altında kalan ilk kuşakların kendi aralarında ortak özellikler gösterdiğini ve daha önceki kuşaklardan çeşitli özellikleri itibariyle çarpıcı bir şekilde ayrıldıklarını belirtmektedir. Ona göre bu bireyler konuşmalarından, giyim ve yaşam tarzlarına ve yeme-içme alışkanlıklarına kadar önceki kuşaklardan ciddi farklılıklar göstermektedir. Burada yaşam alışkanlıkları ve algılamalar açısından kuşaklar

arasında büyük bir kırılma ya da kopmanın varlığından söz edilebilir. Bu kuşakları birbirinden derin çizgilerle ayıran geri dönülmez değişim; bilgisayar ve internet teknolojilerin dünyada yayılmasıyla küresel ölçekte ortaya çıkan toplumsal bir dönüşümün habercisidir (Prensky, 2001: 1).

“Dijital yerliler” dijital ortamın doğrudan içine doğmuş ve bu dijital teknolojiler ile çevrilmiş dünyada büyüyen ilk nesildir. Özellikle gençlerin çoğu faaliyetleri, diğer bireyler ile kurdukları iletişimleri, bilgi alma ve vermeye kadar birçok aktiviteleri bu teknolojilerin yardımıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kuşak gençler anne ve babalarından farklı öğrenmekte, hatta farklı çalışmakta, farklı oynamakta ve eğlenmekte, farklı sosyalleşmektedir. Bunlar, aktiviteleri gerçekleştirirken dijital medyanın onların hayatlarında önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Oblinger ve Oblinger, 2005).

Bu bağlamda sanal ortamları bir gerçeklik halinde yaşayan “dijital yerliler”in değer verdiği ve önemli gördüğü kavramların da bu ortamların etkisiyle oluştuğu ve şekillendiği ifade edilebilir.

1.1.2. Sosyal Değerler

Değerler kavramı pek çok bilim dalı tarafından ele alınan ve pek çok da tanımı yapılabilen bir kavramdır. Değer kavramının sözlük anlamı “*arzu edilen, ilgi duyulan, peşinden koşulan, ayar ölçüsü olarak kullanılan şey*”dir. Felsefi açıdan ise değer, “*her türlü hedefler, ilgi ve çıkarlar, tutkular, inanma- inanmama, dürüst olama- olmama*” gibi şeylerdir (Aydın, 2011: 39). Sosyal bilimler literatürüne ilk defa Zna-niecki tarafından kazandırılan değer kavramı Latince “*kıymetli olmak*” veya “*güçlü olmak*” anlamına gelen “*valare*” kökünden türetilmiştir (Bilgin, 1995). Kısacası değer en kısa şekilde, “*bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır*” şeklinde tanımlanabilir (Güngör, 1993).

Değerlerin bilimsel çalışmalara konu edilmesinde bir başlangıç oluşturan Alport (1937)’tan sonra, Rokeach (1973)’in değerler teorisini geliştirmesi ve bu teoriye dayanarak geliştirdiği “Rokeach Değerler Ölçeği” (Rokeach, 1973) ve daha sonra Schwartz tarafından geliştirilen “Schwartz Değer Ölçeği” (Schwartz, 1992) konu hakkında yapılan çalışmalarda önemli bir yer tutmaktadır (Schwartz, 1992’ dan akt. Baloğlu ve Balgalmış, 2005).

Türlerine göre hiyerarşik olarak kategorilendirilen değerler, Allport, Vernon ve Lidzey (1960), tarafından estetik, bilimsel, ekonomik, siyasi, sosyal ve dini değerler olmak üzere altı temel kategoride incelenmiştir (Topçuoğlu, 1999). Güngör (1993) tarafından yapılan kategorilendirmede ise değerler altı kategoride incelenmiştir. Bu kategoriler ise; estetik, teorik, iktisadi, siyasi, sosyal ve dini değerler kategorileridir. Filiz (1998) de yapmış olduğu çalışmada, değerleri içerik(amaçsal-niyetsel) ve araçsal(işlevsel) değerler olmak üzere iki kategoriye ayırarak incelemiştir. Ketenci (1997) tarafından yapılan başka bir sınıflamada ise değerler; İnsani değerler, toplumsal değerler, etik değerler, millî değerler, evrensel değerler, dini değerler, kültürel değerler şeklinde sınıflandırılmıştır. Schwartz ise değerleri; güç, başarı, hazcılık, uyarılım, öz yönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyuma ve güvenlik şeklinde sınıflandırmıştır (Akbaş, 2004:34).

Tüm bu ifade edilen değer sınıflamalarının yanında MEB tarafından belirlenen “kök değerler” 2018 programlarında okutulan tüm derslerde yer verilecek şekilde düzenleme yapılmıştır. “Kök değerler” olarak ifade edilen değerler şunlardır;

Tablo1. “Kök Değerler”in Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışları (TTKB, 2017: 24)

DEĞERLER	DEĞERLERLE İLGİLİ BAZI TUTUM VE DAVRANIŞLAR
Adalet:	Eşit olma, eşit davranma, paylaşma...
Dostluk :	Diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma...
Dürüstlük:	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma...
Öz denetim:	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, özgüven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme...
Sabır:	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme...
Saygı :	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözete...
Sevgi :	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma...
Sorumluluk :	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşısorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme...
Vatansızlık :	Çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplum önemsiz...
Yardımsızlık :	Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma...

Değerler gerek bireysel gerekse toplumsal hayatımızı etkilemektedir. Değerlerin toplumsal ve kültürel şekilleri insanları farklı şekillerde etkilemektedir (Gökçe, 1994). Değerler bireyin kendini gerçekleştirme açısından önemli olduğu kadar, onun kendisinin ne olduğunu bilmesi ve kendisini sorgulaması bakımından da büyük önem taşır. Değerlerin insan varoluşunun temelini oluşturduğunu söylemek yerinde olur (Günay, 2003).

Değerlerden yoksun oluş, ahlaksızlık, köksüzlük, boşluk, umutsuzluk ve inanılacak ve uğruna adanılacak şeylerin eksikliği gibi değişik biçimlerde ifade edilmiştir. Değerlerden yoksun oluş, doğru olmalarından dolayı inanabileceğimiz ve uğruna kendimizi adayabileceğimiz, geçerli kılınabilen ve uygulanabilir bir insani değerler sisteminin olmayışıdır (Maslow, 1996).

Bu süreçte hiçbir zaman değerlerin durağanlığından söz edilmesi mümkün değildir. Eş zamanlı olan iki farklı toplumda kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıklardan dolayı farklı değer yargılarının da varlığı bilinmektedir. Aynı

zamanda toplumda hızlı değişme süreci, toplumun farklı katmanlarında yer alan mevcut değerlerinin farklılaşmasına da yol açabilmektedir (Özensel, 2003).

Günümüzde kullanımı artan ve yaygınlaşan bilgisayar, cep telefonu ve internet gibi bilgi iletişim teknolojileri sosyal ağların kullanımını da hem yaygınlaştırmış hem de arttırmış ve böylece geri dönülmesi mümkün olmayan değişimi başlatmıştır. Bu değişimin en göze çarpan yönü ise toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel tüm yapılarında meydana getirdiği köklü değişimleri içermesidir (Székely&Nagy, 2011:2186’ten akt. Ünal, 2018: 311). Günümüzde yaşadığımız ortam ve süreç yani dijital dönem toplumsal ilişki bağıntılarımızı ve kişisel hayatımızı yeni baştan şekillendirmekte ve inşa etmektedir (Kocadaş, 2010:159).

Sosyal ağların sınırsız ve kontrolsüz kullanımı, farklı kültürlerin kendine has dokusunu bozmakta, onları birbirinden farksız bir duruma getirmekte, dominant kültürler diğer kültürler üzerinde egemenlik kurmakta, McLuhan’ın ifadesiyle “küresel köy” yaratmaktadır.

McLuhan’a göre medya insanların değer sistemlerini ve yaşam biçimlerini dönüştürerek etkide bulunur (Kocadaş, 2016:200). İnternet araçlarıyla iletilen mesajlar bireyin muhatap olduğu baskın kültürün hayat kodlarını öğrenerek, yani kod açıklamasını yaparak bireylerin o kültürün mensuplarından olmasına zemin oluşturur. Böylece kendi kültüründen uzaklaşarak baskın kültür ile bütünleşmesine neden olur. Bu da genç bireylerin kendi kültürel değerlerinden uzaklaşmasına ve maruz kaldığı kültürel değerleri benimseyerek kendi benliği ve kimliğinden uzaklaşmasına neden olmaktadır. Medyanın dolayısı ile sosyal medyanın etkisi konusunda, Kocadaş (2016:8)’ da eserinde konu ile ilgili olarak DeFleur’un “kültürel normlar” kuramından söz ederek bu süreci daha ileri götürmüş olduğunu söylemektedirler. Bu kurama göre, medya sadece bireyler üzerinde doğrudan etkide bulunmaz, aynı zamanda kültürü, bilgi birikimini, bir toplumun norm ve değer yargılarını da etkiler.

Bir ülkenin sahip olduğu genç bireylerin potansiyelinin o ülkenin sosyo-ekonomik ve gelişimsel yapısını etkileyen durumu yadsınamaz. Genç bireylerin değer yönelimlerini anlamak çok önemli olduğu gibi, onların, küçük yaşlardan itibaren evrensel nitelikte ahlaki ve manevi değerleri içselleştirmiş olarak yetiştirilmeleri de son derece önem arz etmektedir (Silveman,1994'ten akt. Hökelekli ve Gündüz, 2007: 372).

Ülkenin geleceği olan genç bireyler bilim çağının gerektirdiği donanımlarla eğitilebilirler. Ancak gençlerin her zaman toplumun faydasına çalışacaklarının bir garantisi yoktur. Bu noktadan hareketle, her geçen gün yozlaşan, yanlış bir yöne doğru giden, sapkınlıkların, cinayetlerin, savaşların, sömürülerin arttığı bir toplumun fazlasıyla değerler eğitimine ihtiyaç duyduğu kesindir (Turgut Yıldırım, 2016:100).

1.1.3.Araştırmanın Önemi

Teorik değerlendirmelere ilave olarak, “dijital yerliler”in değerli kavramına yükledikleri anlamların neler olduğunun tespit edilmesi ve bunların MEB tarafından belirlenen “kök değerler” ile uyumlu olup olmadığının ortaya çıkarılması önemlidir. Ayrıca yapılmış olan bu çalışma; bu alanda yapılacak diğer bilimsel çalışmalara ve kamu karar mekanizmalarına ve siyasal aktörlere veri oluşturacak olması açısından önemli görülmektedir.

1.1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, ““Dijital Yerli”” olarak nitelendirilen öğrencilerin değerli kavramına yönelik algılarının ne olduğunun ve bu algılarının kök değerler ile uyumlu olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaç bağlamında araştırmada cevabı aranan problem cümleleri aşağıdaki gibidir:

Problem Cümlesi: “Dijital Yerli” öğrencilerin “değerli” kavramına yönelik ürettikleri çağrışımlar nelerdir?

Alt Problemler:

- 1.“Dijital Yerli” öğrencilerin demografik özellikleri nelerdir?
- 2.“Dijital Yerli” öğrencilerin değerli kavramına yükledikleri anlamlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanır?
- 3.“Dijital Yerli” kuşağı öğrencilerin değerli kavramına yükledikleri anlamlar kök değerler ile uyumlu mudur?

Bu problem bağlamında araştırma deseninde sınavacağımız hipotezler şu şekilde sıralanmıştır:

H1. “Dijital Yerli” kuşağı öğrencilerin değerli kavramına yükledikleri anlamlar farklı kavramsal kategoriler altında toplanır”

H2. “Dijital Yerli” kuşağı öğrencilerin değerli kavramına yükledikleri anlamlar “kök değerler” ile uyumludur.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada; nitel (kalitatif) ve nicel (kantitatif) araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılırken, nitel araştırma yöntemi olarak olgubilim başka bir deyişle fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

2.1.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Malatya ilindeki 2000 ve sonrası doğumlu öğrenciler araştırma genel evrenini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, lise ve ortaokul seviyesinde eğitim alan toplam 204 öğrenciye hazırlanmış olan anket uygulanmıştır. Uygulanan anketlerin geçerliliği için yapılan incelemede bu anketlerden 204 adet geçerli anket tespit edilmiştir. Örneklem basit seçkisiz örneklem şeklinde tespit edilmiştir. Anketler Ağustos 2022 – Eylül 2022 tarihleri arasında uygulanmıştır.

2.2.Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, “Dijital Yerli” kuşağın değerli kavramına yükledikleri anlamların neler olduğu ve bu değerlerin kök değerler ile uyumlu olup olmadığını tespit etmek için saha araştırması yapılmıştır. Araştırma konusunun belirlenmesi sonrasında, konu ile ilgili literatür gözden geçirilerek soru formu oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan iki aşamalı anket formu kullanılmıştır. Anket toplam 6 sorudan oluşmaktadır. Anket formunun birinci aşamasında “Dijital Yerli” kuşağın, cinsiyet, yaş, okul türü, aile toplam gelir seviyesi, aile tipi gibi bilgilerinin betimlendiği toplam 5 sorudan oluşan ve tamamı kapalı uçlu sorulardan oluşan, sosyo-demografik bilgi formu ve ikinci aşamada ise “Size göre değerli olarak ifade edilebilecek beş şey nedir?” sorusu sorulmuştur. Anket uygulanmadan önce 15 öğrenci üzerinde bir pilot uygulama yapılmış; son soru üzerinde açıklama eklemek suretiyle düzeltme yapılarak değiştirilmiştir. Ancak, anket soru sayısı (6) aynı kalmıştır.

2.3 Veri Analizi

Bu çalışmada, “değerli” kavramının öğrencilerde çağrıştırdığı çağrışımlar toplanarak kod ve kategori şeklinde tablolştırılmış, “değerli” kavramına yönelik elde edilen çağrışımların, kök değerler ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilmiştir.

Bu süreçte öncelikle katılımcıların cevapları numaralandırılmıştır. Boş bırakılan ve uygun olmayan cevaplar elenmiştir. Ayrıca kategori geliştirilmesi, kavramların incelenerek kategorilere dağılımının yapılması, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması, kavramların frekanslarının hesaplanarak verilerin yorumlanması aşamaları dikkate alınmıştır. Araştırmanın sonuçları SPSS 25 kullanılarak tablolar halinde değerlendirilmiştir. Ayrıca elde edilen kategoriler çağrışım burcuna aktararak yorumlanmıştır.

2.4. Geçerlilik ve Güvenirlik

Bu araştırmada geçerliliği sağlamak üzere, verilerin kodlanması ve veri kategorileştirme işlemleri dikkatli bir şekilde yapılmıştır. Oluşturulan kategorilere ait o kategorideki her bir çağrışım doğrudan aktarılmıştır. Miles ve Huberman'a göre (1994), araştırmada elde edilen kod ve kategoriler alan uzmanlarının görüşleri alınarak değerlendirilmelidir. Bu araştırmada da kod ve kategoriler değerler eğitiminde akademik çalışmalar yapan iki uzman tarafından değerlendirilmiştir*. Uzman değerlendirmeleri sonucu çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / (görüş birliği + görüş ayrılığı) x 100) formülü kullanılmış ve güvenilirlik katsayısı %92 olarak bulunmuştur. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre, güvenilirliğin belirlenmesinde kullanılan uyum yüzdesi %70 ve üzeri olarak hesaplandığında güvenilirlik yüzdesine ulaşılmış olarak kabul edilmektedir ki, bu kapsamda güvenilirliğin sağlandığı ifade edilebilir.

* Prof. Dr. Ersan ERSOY, İnönü Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak, Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi.

† Doç. Dr. Bekir KOCADAŞ, Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak, Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi.

3.BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulguları, amaçlar doğrultusunda ele alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre öncelikle araştırmada elde edilen ve çalışma grubunu oluşturan “Dijital Yerli” olarak belirtilen öğrencilerin demografik özellikleri, daha sonra “değerli” kavramına dair üretilen çağrışım ve kategoriler tablo ve şekiller halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. “Dijital Yerli” öğrencilerin “değerli” kavramına dair çağrışımının kök değerler ile uyumlu olup olmadığı tespit edilerek tablolar halinde sunulmuştur.

3.1. “Dijital Yerli” Kuşağı Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Dair Bulgular

Tablo2. “Dijital Yerli” Kuşağı Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	1.Kadın	117	57,4
	2.Erkek	87	42,6
	Toplam	204	100,0
Yaş	1. 10-11	13	6,4
	2. 12-13	8	3,9
	3. 14-15	53	26,0
	4. 16-17	69	33,8
	5. 18-20	61	29,9
	Toplam	204	100,0
Okul Türü	1. Anadolu Lisesi	58	28,4
	2. Fen Lisesi	36	17,6
	3. Mesleki ve Teknik Lise	66	32,4
	4. İmam Hatip Lisesi	29	14,2
	6. Ortaokul	15	7,4
	Toplam	204	100,0
Aile Tipi	1. Çekirdek Aile	158	77,5
	2. Geniş Aile	37	18,1
	3. Eşlerin Boşanmış Olduğu Aile	4	2,0
	4. Eşlerden Birinin Ölmüş	2	1,0
	Toplam	204	100,0
Toplam Gelir	1. 2500 TL ve altı	52	25,5
	2. 2501 – 3.500 TL arası	46	22,5
	3. 3.501-5.500 TL arası	41	20,1
	4. 5.501-8.000 TL arası	24	11,8
	5. 8.001 TL ve üstü	41	20,1
	Toplam	204	100,0

Araştırmaya toplam 204 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin %57,4’ü kadınlardan oluşurken, %42,6’sı erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların Okul türü açısından dağılımına bakıldığında %7,4’ü Ortaokul, %28,4’ü Anadolu lisesi, %17,6’sı Fen lisesi, %32,4’ü Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi, %14,2’si İmam Hatip lisesi öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların, %6,4’ü 10-11 yaş

aralığında, %3,9’u 12-13, %26’sı 14-15, %33,8’i 16-17, %29,9’u 18-20 yaş aralığındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Aile gelir seviyesi 2500 ve altı olan düşük gelir seviyesinde %25,5, 2501-3500 TL ortanın altı seviyede %22,5lik dilimde yer alırken, 3501-5500 TL aralığında %20,1, 5501-8000 TL gelir aralığında ise %11,8’lik bir gelir aralığı ve 8001 TL ve üzeri gelir düzeyinde ise %20,1’ lük bir oran tespit edilmiştir. Katılımcıların aile türleri incelendiğinde en yüksek oranda %77,5’inin çekirdek aile. %18,1’inin geniş aile, %2’sinin eşlerin boşanmış ailede ve %1’inin ise eşlerden birinin ölmüş olduğu aile türüne sahip olduğu görülmektedir.

3.2. “Dijital Yerli” Kuşağı Öğrencilerin “Değerli” Kavramına Dair Ürettikleri Çağrışımlar

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, “Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin olarak toplam 63 adet geçerli çağrışım ürettikleri gözlenmektedir. “Dijital Yerli” öğrenciler en çok sağlık, sevgi, saygı, başarı, para, bayrak, din gibi kelimeleri kullanarak değerli gördükleri kavramlara dair çağrışımlar geliştirmişlerdir. Sağlık (135), sevgi (108) saygı (110) başarı (95), bayrak (64), para ve din (63), aile (60), vatan (30), eğlence (28) çağrışımlarından sonra en sık kullanılan çağrışımlar; huzur (19), mutluluk (16), dostluk (14), eğitim (10), güven (9), devlet (9), millet ve adalet(7), hoşgörü (6), ahlak(5), aşk ve insanlık (4) bilim, iş güvencesi, seyahat, ekonomi, dürüstlük, anlayışlı toplum ve sadakat (3), Atatürkçülük, bağımsızlık, barış, hedefler, Fenerbahçe, zaman, Türklük, oyun, müzik, zeka, özgürlük, akıl, denizcilik, mantık, kariyer ve tutkular(2), diğer çağrışımlar ise birer kere üretilmiştir. Çağrışımların tekrar sıklığı 1 ile 135 arasında değişmektedir. (Tablo3)

Tablo3. Değerli Kavramına İlişkin Üretilen Çağrışımlar ve Frekans Dağılımları

Değerler	N	%
Sağlık	135	14,3%
Saygı	110	11,8%
Sevgi	108	11,5%
Başarı	95	10,1%
Bayrak	64	6,8%
Para	63	6,7%
Din	63	6,6%
Aile	60	6,4%
Vatan	30	3,2%
Eğlence	28	3,0%
Huzur	19	2,0%
Mutluluk	16	1,7%
Dostluk	14	1,5%
Eğitim	10	1,1%
Güven	9	1,0%
Devlet	9	1,0%
Millet	7	0,7%
Adalet	7	0,7%
Hoşgörü	6	0,6%
Ahlak	5	0,5%
Aşk	4	0,4%
İnsanlık	4	0,4%
İş Güvencesi	3	0,3%
Bilim	3	0,3%
Sadakat	3	0,3%
Anlayışlı Toplum	3	0,3%
Dürüstlük	3	0,3%
Ekonomi	3	0,3%
Seyahat	3	0,3%
Zaman	2	0,2%
Türklük	2	0,2%
Oyun	2	0,2%
Zeka	2	0,2%
Özgürlük	2	0,2%
Tutkular	2	0,2%
Denizcilik	2	0,2%
Dayanışma	2	0,2%
Atatürkçülük	2	0,2%
Bağımsızlık	2	0,2%
Barış	2	0,2%
Hedefler	2	0,2%
Fenerbahçe	2	0,2%
Kariyer	2	0,2%
Mantık	2	0,2%
Müzik	1	0,1%
Araba	1	0,1%
Teknoloji	1	0,1%
Özveri	1	0,1%
Gururlu Olmak	1	0,1%
Saygınlık	1	0,1%
Yenilik	1	0,1%
Sanat	1	0,1%
Gemi	1	0,1%
Sevinç	1	0,1%
Fikir Özgürlüğü	1	0,1%
Eşitlik	1	0,1%
Yaşam Şartları	1	0,1%
Vıcdan	1	0,1%
İstiklal Marşı	1	0,1%
Namus	1	0,1%
Kitap	1	0,1%
Felsefe	1	0,1%
Sessizlik	1	0,1%
Toplam	935	100,0%

Üretilen toplam Çağrışım: 63 (%100)

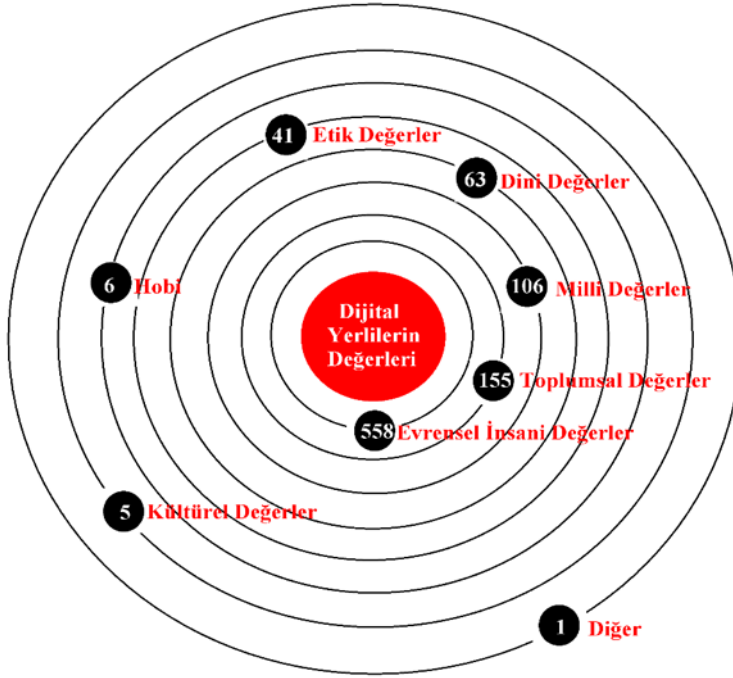
“Dijital Yerli” öğrencilerin değerli kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlar ortak özelliklerine göre kategorilere ayrılmıştır. Ortak özelliklerine göre çağrışımların kategorilere dağılımının frekans ve yüzdelere ilişkin veriler Tablo4’te görülmektedir.

Tablo4. Değerli Kavramına İlişkin Üretilen Çağrışım Kategorileri ve Frekans Dağılımları

	N	%
Değer Kategorileri Evrensel İnsani Değerler	558	59,7%
Toplumsal Değerler	155	16,6%
Milli Değerler	106	11,3%
Dini Değerler	63	6,7%
Etik Değerler	41	4,4%
Hobi	6	0,6%
Kültürel Değerler	5	0,5%
Diğer	1	0,1%
Toplam	935	100,0%

“Dijital Yerli” öğrenciler tarafından oluşturulan çağrışımlar 8 kategori altında toplanmış olup bu çağrışımlar; “Evrensel- İnsani Değerler” (f=558) (%59,7), “Toplumsal Değerler” (f=155) (%16,6), “Milli Değerler” (f=106) (%11,3), “Dini Değerler” (f=63) (%6,7), “Etik Değerler” (f=41) (%4,4), “Hobi”(f=6) (%0,6), “Kültürel Değerler”(f=5) (%0,5), “Diğer” (f=1) (%0,1) kategorileri altında yer almaktadır. (Tablo4)

“Dijital Yerli” öğrencilerin değerli kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlar incelendiğinde öğrencilerin en yüksek oranda (f=558 ve %59,7) “Evrensel- İnsani Değerler” kategorisinde çağrışım ürettikleri görülmektedir.

Şekil1. "Değerli" Kavramına İlişkin Üretilen Kategorilerinin Çağrışım Burcu

Çalışmanın bu bölümünde "Dijital Yerli" öğrenciler tarafından "Değerli" kavramı için ifade ettikleri çağrışımlara göre oluşturulan kategoriler çağrışım burcuna aktararak sunulmaktadır (Şekil1). Araştırmaya katılan "Dijital Yerli" öğrencilerin verdikleri yanıtların sıralamasında, en yüksek oranda ifade edilen kategoriler çağrışım burcunun merkezine, en az ifade edilen kategoriler ise kademeli olarak dairenin dışına yerleştirilmiştir. Böylelikle araştırmaya katılan "Dijital Yerli" öğrencilerin "Değerli" kavramına ait oluşturdukları çağrışımlar tek bir çağrışım burcuna toplanarak birlikte yorumlanabilmektedir (Şekil1).

Çağrışım burcu görseli ile; tespit edilen çağrışım kategorileri ve bu kategorilere ait tekrar sıklığına daha açık bir şekilde ulaşılabilmekte ve daha kolay anlaşılabilir.

3.2. “Dijital Yerli” Öğrencilerin “Değerli” Kavramına İlişkin Çağrışımının Ortak Özellikleri Bakımından Kavramsal Kategoriler Dağılımı

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımardan “Evrensel ve İnsani Değerler” kategorisinde yer alan çağrışım (f=558 ve %59,7) Tablo5.’te görülmektedir.

Tablo 5. “Evrensel- İnsani Değerler” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımın Frekans Dağılımı

Kategori 1: Evrensel- İnsani Değerler (f:558, %59,7)

		N	%
Evrensel-İnsani Değerler	Sağlık	135	24,2%
	Saygı	111	19,9%
	Sevgi	106	19,0%
	Başarı	100	17,9%
	Eğlence	28	5,0%
	Huzur	19	3,4%
	Mutluluk	18	3,2%
	Aşk	6	1,1%
	Hoşgörü	6	1,1%
	Hedefler	3	0,5%
	İş Güvencesi	3	0,5%
	Barış	2	0,4%
	Bilim	2	0,4%
	Mantık	2	0,4%
	Oyun	2	0,4%
	Özgürlük	2	0,4%
	Seyehat	2	0,4%
	Tutkular	2	0,4%
	Zaman	2	0,4%
	Zeka	2	0,4%
Eşitlik	1	0,2%	
Felsefe	1	0,2%	
Kitap	1	0,2%	
Sevinç	1	0,2%	
Teknoloji	1	0,2%	
Toplam		558	100,0%

Üretilen Toplam Çağrışım: 25 (%59,7)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Evrensel-İnsani Değerler” kategorisinde 25 çağrışım üretmiş olduğu ve bunlardan en çok sağlık, saygı, sevgi, başarı, eğlence, huzur, mutluluk, hoşgörü, aşk, hedefler, iş güvencesi çağrışımalarını ürettikleri görülmektedir. Diğer çağrışımları ise sırasıyla ikişer ve birer kez belirttikleri görülmektedir. Bu kategorideki çağrışımlara göre “Değerli” kavramına zihinlerde karşılık bulan imgelerden ortaya çıkan temel belirleme, çoğunlukla evrensel ve insani unsurlar teması çerçevesinde gerçekleşmektedir. (Tablo5)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlardan “Toplumsal Değerler” kategorisinde yer alan çağrışımlar (f=155) ve (%16,6) Tablo6.’da görülmektedir.

Tablo6. “Toplumsal Değerler” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımların Frekans Dağılımı

Kategori 2: Toplumsal Değerler (f:155, % 16,6)

Toplumsal Değerler	Para	67	43,2%
	Aile	61	39,4%
	Eğitim	10	6,5%
	İnsanlık	4	2,5%
	Anlayışlı Olma	3	1,9%
	Ekonomi	3	1,9%
	Dayanışma	2	1,3%
	Kariyer	2	1,3%
	Saygınlık	1	0,6%
	Gururlu Olma	1	0,6%
	Yaşam Şartları	1	0,6%
Toplam	155	100,0%	

Üretilen Toplam Çağrışım: 11 (%16,6)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Toplumsal Değerler” kategorisinde toplam 11 farklı çağrışım oluşturduğu ve bunlardan en çok para, aile, eğitim, insanlık, ekonomi ve anlayışlı olmak çağrışımalarını ürettikleri tespit edilmiştir. Bu kategorideki diğer çağrışımaları ise sırasıyla ikişer ve birer kez belirttikleri görülmektedir. Bu kategoride üretilmiş olan çağrışımara göre “Değerli” kavramına zihinlerde karşılık bulan imgelerden ortaya çıkan temel belirleme, çoğunlukla toplumsal unsurlar teması çerçevesinde gerçekleşmektedir.

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri Çağrışımardan “Milli Değerler” kategorisinde yer alan çağrışımalar (f=106) (%11,3) Tablo7’de görülmektedir.

Tablo7. “Milli Değerler” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımaların Frekans Dağılımı

Kategori 3: Milli Değerler (f:106, % 11,3)

		N	%
Milli Değerler	Bayrak	56	52,8%
	Vatan	27	25,5%
	Devlet	11	10,4%
	Millet	5	4,7%
	Atatürkçülük	2	1,9%
	Bağımsızlık	2	1,9%
	Türklük	2	1,9%
	İstiklal Marşı	1	0,9%
Toplam		106	100,0%

Üretilen Toplam Çağrışım: 8 (%11,3)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Milli Değerler” kategorisinde toplam 8 farklı çağrışım oluşturduğu ve bunlardan en çok bayrak, vatan, devlet, millet çağrışımını ürettikleri ifade edilebilir. Diğer çağrışım ise sırasıyla ikişer ve birer kez üretilmiştir. Bu kategorideki çağrışımara göre “Değerli” kavramına zihinlerde karşılık bulan imgeleri ortaya çıkaran temel belirleme çoğunlukla bayrak, vatan gibi milli unsurlar teması çerçevesinde gerçekleşmektedir. (Tablo7)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri Çağrışımlardan “Dini Değerler” kategorisinde yer alan çağrışım (f=63) (%6,7) Tablo8.’de görülmektedir.

Tablo8. “Dini Değerler” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımların Frekans Dağılımı

Kategori 4: Dini Değerler (f:63, % 6,7)

	N	%
Dini Din Değerler	63	100,0
Toplam	63	100,0

Üretilen Toplam Çağrışım: 1 (%6,7)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Dini Değerler” kategorisinde toplam 1 çağrışım oluşturduğu ve bunun din kavramı ile ifade edildiği görülmektedir. Bu kategoride üretilmiş olan tek çağrışıma göre “Değerli” kavramı ile ilgili zihinlerde karşılık bulan imgeleri ortaya çıkaran temel belirleme din teması çerçevesinde gerçekleşmektedir.

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlardan “Etik Değerler” kategorisinde yer alan çağrışım (f=41) (%4,4) Tablo9.’da görülmektedir.

Tablo 9. “Etik Değerler” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımların Frekans Dağılımı

Kategori 5: Etik Değerler (f:41, % 4,4)

		N	%
Etik Değerler	Dostluk	14	34,1%
	Güven	8	19,5%
	Adalet	6	14,6%
	Ahlak	5	12,2%
	Sadakat	3	7,3%
	Dürüstlük	3	7,3%
	Namus	1	2,4%
	Vıcdan	1	2,4%
Toplam		41	100,0%

Üretilen Toplam Çağrışım: 8 (%4,4)

“Dijital Yerli” öğrenciler “Etik Değerler” kategorisinde 8 çağrışım oluşturmuştur. Bunlardan en çok dostluk, güven, adalet, ahlak, sadakat, dürüstlük çağrışımlarını ürettikleri diğer çağrışımları ise birer kez belirttikleri görülmektedir. Bu kategorideki çağrışımlara göre “Değerli” kavramına zihinlerde karşılık bulan imgelerden ortaya çıkan temel belirleme çoğunlukla ahlaki temalar çerçevesinde gerçekleşmektedir.(Tablo9)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlardan “Hobi” kategorisinde yer alan çağrışımlar (f=6) ve (%0,6) Tablo10.’da görülmektedir.

Tablo10. “Hobi” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımların Frekans Dağılımı**Kategori 6: Hobi (f:6, % 0,6)**

		N	%
Hobi	Fenerbahçe	2	33,3%
	Denizcilik	2	33,3%
	Arabalar	1	16,7%
	Gemiler	1	16,7%
Toplam		6	100,0%

Üretilen Toplam Çağrışım: 4 (%8,9)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Hobi” kategorisinde 4 adet çağrışım oluşturduğu ve bunlardan en çok Fenerbahçe, denizcilik çağrışımlarını ürettikleri görülmektedir. Bu kategorideki çağrışımlara göre “Değerli” kavramına zihinlerde karşılık bulan imgeleri ortaya çıkaran temel belirleme çoğunlukla ilgilendikleri ve hayatlarında çok önemli olduğunu düşündükleri hobiler teması çerçevesinde gerçekleşmektedir.(Tablo10)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlardan “Sanatsal Unsur Olarak Değerli” kategorisinde yer alan çağrışımlar (f=17 ve %5,6) Tablo 11’de görülmektedir.

Tablo11. “Kültürel Değerler” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımların Frekans Dağılımı

Kategori 7: Kültürel Değerler (f:17, % 5,6)

		N	%
Kültürel Değerler	Müzik	2	40,0%
	Yenilik	1	20,0%
	Sanat	1	20,0%
	Fikir Özgürlüğü	1	20,0%
Toplam		5	100,0%

Üretilen Toplam Çağrışım: 5 (%5,6)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Kültürel Değerler” kategorisinde 5 adet çağrışım oluşturduğu ve bunların müzik, sanat, yenilik ve fikir özgürlüğü çağrışımlarından oluştuğu görülmektedir. Bu kategorideki çağrışımlara göre “Değerli” kavramına zihinlerde karşılık bulan imgeleri, ortaya çıkaran temel belirleme çoğunlukla sanatsal unsurlar teması çerçevesinde gerçekleşmektedir.

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlardan “Diğer” kategorisinde yer alan çağrışımlar (f=1 ve %0,1) Tablo12.’de görülmektedir.

Tablo12. “Diğer” Kategorisinde Yer Alan Çağrışımların Frekans Dağılımı

Kategori 10: Diğer (f:1, % 0,1)

		N	%
Diğer	Sessizlik	1	100,0
Toplam		1	100,0

Üretilen Toplam Çağrışım: 1 (%0,1)

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramı ile ilgili ürettikleri çağrışımlardan herhangi bir kategori ile ilişkilendirilememiş tek bir çağrışım olan sessizlik kavramı diğer kategorisinde değerlendirilmiştir. “Diğer” kategorisinde toplam 1 çağrışım oluşturulduğu görülmektedir.

3.2. “Dijital Yerli” Öğrencilerin “Değerli” Kavramı İle İlgili Üretmiş Oldukları Çağrışımlar ve “Kök Değerler” Karşılaştırması

MEB tarafından 2018 programlarında tüm derslerde aynı değerler yer alacak şekilde düzenleme yapılmış ve “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” değerleri “kök değerler” olarak belirlenerek tüm programlarda yer almıştır (MEB, 2018). Söz konusu kök değerler ve “Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramı ile ilgili üretmiş oldukları çağrışımlara göre dağılımı Tablo 13’de görülmektedir.

Tablo13. “Dijital Yerli” Öğrencilerin “Değerli” Kavramı İle İlgili Üretmiş Oldukları Çağrışımlar ve “Kök Değerler” Karşılaştırması

Kök Değerler	Dijital Yerlilerin Kök Değerler Algısı	Toplam
Adalet:	Adalet(f=7), Eşitlik(f=1), Namus(f=1)	9
Dostluk :	Dostluk(f=14), Güven(f=9), Sadakat(f=3), Anlayışlı olma(f=3)	29
Dürüstlük:	Dürüstlük(f=3)	3
Öz denetim:	Vıcdan(f=1), Fikir özgürlüğü(f=1), Mantık(f=2), Gururlu olmak(f=1)	5
Sabır:	Üretilen çağrışımlar ile ilişkilendirilememiştir	0
Saygı :	Saygı(f=110), Hoşgörü(f=6), İnsanlık(f=4)	120
Sevgi :	Sevgi(f=135), Aile(f=60), Öz veri(f=1)	196
Sorumluluk :	Eğitim(f=10), Başarı(f=95), Bilim(f=3), Zaman(f=2), Yenilik(f=1), Kitap(f=1)	112
Vatanseverlik :	Bayrak(f=64), vatan(f=30), Devlet(f=9), Millet(f=7), Türklük(f=2), Atatürkcülük(f=2), Bağımsızlık(f=2), İstiklal marşı(f=1)	117
Yardımseverlik :	Dayanışma(f=2)	2
	Toplam	593

Tablo13.’te görüldüğü üzere “Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramı ile ilgili ürettikleri çağrışımlar ve “kök değerler” karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma yapılırken MEB tarafından verilen kök değerler ve bunların içerikleri incelenerek “Dijital Yerli” öğrencilerin ürettikleri değer çağrışımlarının birbirini karşılayıp karşılamadığı kontrol edilerek tablolatırılmıştır.

Tablo13.’de açıkça görüldüğü gibi MEB tarafından tüm derslerde verilen kök değerlerden; adalet başlığında (f=9), dostluk başlığında (f=29), dürüstlük başlığında (f=3), öz denetim başlığında (f=5), saygı başlığında (f=120), sevgi başlığında (f=196), sorumluluk başlığında (f=112), vatanseverlik başlığında (f=117), yardımseverlik başlığında (f=2) toplam 593 değer üretilmiştir. Ancak sabır başlığı ile “Dijital Yerli” öğrenciler tarafından üretilen çağrışımlar arasında yapılan karşılaştırmada bu değer ile uyuşan herhangi bir çağrışım tespit edilememiştir.

Kök değerler dışında “Dijital Yerli” öğrenciler tarafından 340 değer ifadesi daha tespit edilmiştir. Ancak bu ifadeler kök değerler ile uyuşmamaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, “Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına ilişkin ürettikleri çağrışımlar incelenerek, “Değerli” kavramına dair zihinsel imgelerine ilişkin çıkarımlarda bulunmak amaçlanmıştır. Bu amaç bağlamında 204 “Dijital Yerli” öğrenci ile gerçekleştirilmiş olan bu araştırmada katılımcılar tarafından “Değerli” kavramına ilişkin olarak toplamda 935 çağrışım üretilmiştir. Söz konusu çağrışımların birbirinden farklı 63 adet geçerli imgeden oluştuğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ürettikleri çağrışımların 8 kategori altında toplanmış olduğu görülmüştür.

Herhangi bir temel kavram ile ilgili üretilen zihinsel imgeler, bu imgelere sahip onların düşünce tarzlarının ve algılama biçimlerinin ürünüdür. Bu bağlamda “Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” kavramına yükledikleri çağrışımlar incelendiğinde en yüksek oranda değer içeren kategorinin “Evrensel-İnsani Değerler” (f=558) kategorisi olduğu görülmektedir. Buna göre “Dijital Yerli” öğrencilerin değerli kavramına ilişkin algılarının küresel ölçekte bir dünya vatandaşlığı doğrultusunda daha çok evrensel ve insani değerlere vurgu yapacak şekilde oluştuğu söylenebilir. Aynı zamanda değerli kavramının en yüksek oranda evrensel ve insani temalar içeriyor olması; “Dijital Yerli”lerin zaman ve mekân sınırı olmaksızın sanal ortamda uzun zaman geçirilmesinin ve bu ortamın, farklı toplum ve kültürden insanlarla değişik gerekçelerle iletişim ve etkileşim içerisinde bulunulmasına imkân vermesinin doğal sonucu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

“Evrensel-İnsani Değerler” kategorisinde ve toplamda tüm kategorilerde en fazla üretilmiş olan değer sağlık (f=135) değeridir. Bu sonucun günümüzde küresel ölçekte yaşanan covid-19 pandemisinin yarattığı sağlık sorunları ve bu nedenle yaşanan sıkıntılardan kaynaklandığı ve içinde bulunduğumuz olağanüstü dönemin doğal sonucu olduğu düşünülmektedir.

“Dijital Yerli” öğrenciler tarafından sağlık değerinden sonra en çok üretilen değerler saygı (f=110) ve sevgi (f=108) değerleridir. Bu değerlerin okul ve diğer ortamlarda benimsenmesi için verilen farkındalığın yüksek olduğu düşünülmekle birlikte, gençlik döneminin özellikle duygusal özellikleri dikkate alındığında ortaya çıkan bu sonuç daha anlamlı hale gelmektedir.

“Dijital Yerli” öğrenciler tarafından sağlık, saygı ve sevgiden sonra en çok üretilen çağrışımlar; sırası ile başarı (f=95), bayrak (f=64), para (f=63), din (f=62), aile (f=60), vatan (f=30), eğlence (f=28) değerleridir. Öğrencilik döneminde başarı elde etmek ve bu şekilde gelecekte daha iyi bir hayat yaşayabilmek “Dijital Yerli” öğrenciler tarafından öncelikli değerlerden kabul edilmiştir. Bayrak ve vatan

çağrışımının da yüksek oranlarda değer olarak görülmüş olması, “Dijital Yerli” öğrencilerin milli duygular taşıdıkları ve bu konuda belli hassasiyetlere sahip olduklarını göstermektedir. Çengelci, Hancı ve Karaduman (2011) tarafından ilkokul öğrencileri üzerinde yapılan “Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” isimli çalışmada da öğrenciler kendilerine uygulanan ankette en yüksek oranda sevgi ve saygı maddelerine katılım gösterdikleri ifade edilmiştir. Yine aynı çalışmada bu çalışmanın verilerinden farklı olarak hoşgörü, dayanışma (yardımlaşma) ve sorumluluk değerleriyle ilgili maddelere de katılım gösterilmiştir. Bu farklılığın, katılımcıların yaş dönemi farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

“Dijital Yerli” öğrenciler tarafından üretilen değerler kategorik olarak değerlendirildiğinde ikinci en yüksek değer içeren kategorinin “Toplumsal Değerler” (f=155) kategorisi olduğu görülmektedir. Bu kategoride en çok üretilen değerler para (f=63) ve aile (f=60) değerleridir.

“Dijital Yerli” öğrenciler tarafından üretilen değerler kategorilerinde en fazla değer üretilen üçüncü kategori “Milli Değerler” (f=106) kategorisidir. Bu kategoride en çok üretilen değerler bayrak (f=64) ve vatan (f=30) değerleridir. Bu sonuç ile “Dijital Yerli”lerin her ne kadar dijital ortamlarda bir dünya vatandaşı olsalar dahi milli değerlere karşı duyarlı ve hassasiyet gösteren bireyler olarak kendi milli değerlerini önemsedikleri ifade edilebilir.

“Dijital Yerli” öğrencilerin “Dini Değerler” kategorisinde toplam (f=63) ve “Etik Değerler” kategorisinde ise (f=41)değer ifadesi kullanılmış olması, toplamda 935 çağrışım içinde oransal olarak bu iki kategori açısından düşük gözükmektedir. Bu durumun nedenlerinin tespiti için yeni bir çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Yine aynı şekilde “Kültürel Değerler” (f=5), “Hobi” (f=6) ve Diğer(f=1) kategorileri en az çağrışım üretilen kategorilerdir. Kısacası “Dijital Yerli” öğrenciler tarafından

üretilen değerler “Evrensel- İnsani Değerler”, “Toplumsal Değerler” ve “Milli Değerler” başlıklarında yığılmıştır. Dolayısıyla “Dijital Yerli” öğrencilerin “Değerli” gördükleri kavramlar daha çok bu üç kategoriden oluşmaktadır.

“Dijital Yerli” öğrenciler tarafından üretilen değer çağrışımları kök değerler ile karşılaştırılmış ve bu karşılaştırma sonucunda adalet başlığında adalet, eşitlik ve namus ifadeleri ile çağrışımlar oluşturulmuştur (f=9). Konu ile ilgili olarak Yaşaroğlu ve Biçer (2020) tarafından yapılan “İlkokul öğrencilerinin kök değerlere ilişkin metaforik algılarının incelenmesi” isimli çalışmada da adalet, eşitlik anlamlarını içeren metaforlar kullanılmıştır. Bitir ve Duran (2020) tarafından yapılan benzer çalışmada ortaokul öğrencilerinin kök değerlerden adalet değerine en yüksek oranda eşitlik anlamı yükledikleri görülmektedir (İnel vd., 2018).

İkinci kök değer olan dostluk başlığında; dostluk, güven, sadakat, anlayışlı olma (f=29) çağrışımları üretilmiştir. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in söz konusu çalışmasında ise dostluk değeri toplam yedi çağrışım ile açıklanmıştır. En fazla üretilen çağrışımlar güven, arkadaşlık, akrabalık, sevgi, iyi anlaşma, bağ ve güzellik kavramlarıdır.

Üçüncü kök değer olan dürüstlük başlığında dürüstlük (f=3) ifadesi kullanılmıştır. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in çalışmasında ise dürüstlük kök değeri katılımcılar tarafından; güvenilir olma, sözünde durma çağrışımları ile ifade edilmiştir.

Dördüncü kök değer olan öz denetim başlığında vicdan, fikir özgürlüğü, mantık, gururlu olmak (f=5) ifadeleri ile çağrışım üretilmiştir. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in çalışmasında ise öğrenciler öz denetim kök değerini; kendine hâkim olma, iyilik ve mutluluk çağrışımları ile ifade etmişlerdir.

Beşinci kök değer olan sabır başlığında tespit edilen herhangi bir çağrışım ifadesi bulunmamaktadır. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in çalışmasında ise öğrencilerin sabrı daha çok beklemek ile nitelendirdikleri görülmektedir.

Altıncı kök değer olan saygı başlığı en fazla çağrışım ifadesi içeren başlıklardan ikincisidir. Saygı, hoşgörü, insanlık (f=120) ifadeleri ile çağrışım üretilmiştir. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in çalışmasında öğrenciler saygıyı en çok doğruluk, kurala uymak ve dürüstlük ile ilişkilendirmişlerdir

Yedinci kök değer olan sevgi başlığı en fazla çağrışım ifadesi içeren başlıktır. Sevgi başlığında sevgi, aile, öz veri (f=196) ifadeleri ile çağrışım üretilmiştir. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in çalışmasında öğrenciler sevgi kök değerini aile, barış ve arkadaşlık çağrışımları ile ifade etmişlerdir.

Sekizinci kök değer olan sorumluluk başlığında eğitim, başarı, bilim, zaman, yenilik, kitap (f=112) ifadeleri ile çağrışım üretilmiştir. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in çalışmasında öğrenciler sorumluluk değerine en fazla görev, vazife anlamlarının yüklendiği görülmektedir.

Dokuzuncu kök değer olan vatanseverlik başlığında bayrak, vatan, devlet, millet, Türklük, Atatürkçülük, bağımsızlık, İstiklal marşı (f=117) ifadeleri ile çağrışım üretilmiştir. Yaşaroğlu ve Biçer (2020)’in çalışmasında öğrenciler vatanseverlik değerini millet, sahiplik, ulus ve tarih çağrışımları ile ifade etmişlerdir.

Yapılmış olan bu çalışmada kök değerler ile uyumlu toplam 593 değer üretildiği tespit edilmiştir. Ancak sabır başlığında hiç çağrışım üretilmezken yardımseverlik(f=2) başlığında ise çok az çağrışım üretildiği görülmüştür.

Sabır başlığında hiç çağrışım üretilmemiş ve yardımseverlik başlığında da çok az çağrışım üretilmiş olmasının “Dijital Yerli”lerin özellikleri ile ilişkilendirilebileceği

düşünülmektedir. Çünkü Pedro (2006)'ya göre "Dijital Yerli" öğrenciler başka insanlarla olan iletişimlerinde ve kurdukları ilişkilerde sabırsızdırlar. İletişimde en kısa zamanda karşılık bekleyen, yaşamlarını oyun merkezli kurgulayan, sosyal çevresini daha çok sanal ortama taşımış olma özelliklerine sahiptirler. Bu bağlamda "Dijital Yerli"lerin sabırsız ve aynı zamanda, oyun merkezli yaşadıklarından dolayı, rekabetçi bir yapıya sahip olduğu ve bu özelliklerinin sonucu olarak sabır ve yardımseverlik kategorisinde değer üretmemiş oldukları ifade edilebilir. Ancak eğitim kurumlarında verilen derslerde ve yapılan etkinliklerde sabır ve yardımseverlik değerlerinin öğrencilere tam olarak benimsetilmesi konusunda daha etkili çalışmaların yapılmasının bu eksikliği giderme noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu sonuçlara dayalı olarak "Dijital Yerli" öğrencilerin değerlere ilişkin algılamalarının MEB (2018)'in tüm eğitim kademelerinde benimsetilmek üzere müfredata yerleştirdiği kök değerlerle, kısmen örtüştüğü ve dolayısıyla öğrencilere tam olarak benimsetilemediği, bu konuda bazı eksiklikler olduğu ifade edilebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan ederiz.

Destek/Finansman Bilgileri

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için etik kurul kararına ihtiyaç olmuş ve İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından olumlu kararı alınmıştır. T.C. İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Sosyal ve Beşeri Bilimler

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu, Oturum Tarihi : 01-08-2022, Oturum Sayısı :15, Karar Sayısı :4

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının (Değerlerinin) İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinde Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, M.(2011). “Değerler, İşlevleri ve Ahlak”, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı:19, s. 39-45, Ankara.
- Baloğlu, M. ve Balgalmış, E.(2005). İlköğretim ve Ortaöğretim Yöneticilerinin Öz-Değerlerinin Betimlenmesi: Tokat İli Örneği, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3 (10), 19-31.
- Bayhan, V. (2011). “Hedonist ve Püritan Etik Sarmalında Postmodern Gençlik”, 38. ICANAS, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 10-15 Eylül 2007, Bildiriler, *Çevre, Kentleşme Sorunları ve Çözümleri*, 1.Cilt, Ankara.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Bozdağ Tulum, A. ve Kaya, Y. (2020). “Dijital Yerli”lerin Sanal Ağlarda Sosyalleşme ve Yalnızlaşma Tutumları, *ZfWT Vol 12, No. 2 (2020)* 315-338
- Çengelci, T., Hancı, B., ve Karaduman, H. (2013). Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Filiz, Ş.(1998). *Ahlakın Akli ve İnsani Temeli*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Gökçe, O. (1994). Türk Gençliğinin Sosyal ve Ahlaki Değerleri, *Ata Dergisi*, (1), 25-30.
- Günay, M.(2003). Hermeneutik Felsefe Açısından Bilgi-Değer İlişkisi. *Bilgi ve Değer Sempozyumu*(Ed. Ş. YALÇIN), Vadi Yayınları, Ankara.

- Güngör, E. (1993). *Değerler Psikolojisi*, İstanbul.
- Hökelekli, H. ve Gündüz, T. (2007). "Üstün Yetenekli Çocukların Değer Yönelimleri ve Eğitimleri", R. Kaymakcan, H. Hökelekli, Ş. Arslan ve M. Zengin (Eds.), *Değerler Ve Eğitimi*, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Kaygısız, E.ve Sipahi, H. (2019). Y Kuşağı Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Yenilik ve Endüstri 4.0 Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(2), 922-936.
- Ketenci, T. (1997). *Hartman'ın Etiğinde Değer(ler) Kavramı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocadaş, B. (2010). "Küreselleşme Tehidi ve Türkiye", Ed. Mustafa Talas- Bülent Kara, *Dünden Bugüne Küreselleşme Yerelleşme ve Türkiye*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Kocadaş, B., Özgür, Ö. ve Özbulut, M. (2010). *Gençlik ve Şiddet: Toplumsal Alanda Şiddetin Yükselişi*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara.
- Kocadaş, B. (2013). "Toplum, Toplum Tipleri Ve Sosyalleşme", Ed. Feridun Merter- Mustafa Talas, *Sosyoloji*, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Kocadaş, B. (2016). "Medya-Kültür İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme", Ed. Mustafa Talas- S. Salih Bildirici, *Fırsat Ve Tehditleriyle Küreselleşme Olgusu*, Edge-Elhan Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kocadaş, B. (2016). *Toplum, Toplumsal Yapı Ve Kurumlar*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul.
- Kocadaş, B. (2020). *Sosyolojik Açından İletişim Siyaset İlişkisi*, Ed. Yaşar Kaya, İksad Yayınevi, Ankara.
- Maslow, A. (1996). *Dinler, Değerler, Doruk Deneyimler* (H. K. Sönmez, Çev.), Kuraldışı Yayınları, İstanbul.
- Oblinger, D. G., Ve Oblinger, J. L. (2005). *Educating the Net Generation*, Educause. <https://www.educause.edu/ir/library/PDF/pub7101.PDF> (Erişim Tarihi:06.10.2020)

- Özensel, E. (2003). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217- 239.
- Pedro, F. (2006). *The New Millennium Learners: Challenging our views On Ict And Learning*. <https://Publications.iadb.org/en/New-Millennium-Learners-Challenging-Our-Views-Ict-And-Learning> (Erişim Tarihi:06.10.2020)
- Prensky, M. (2001). *Digital Natives, Digital Immigrants* (Mcb University Press, 9(5). <https://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20digital%20Natives,%20digital%20Immigrants%20-%20part1.pdf> (Erişim Tarihi:06.10.2020)
- Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [Ttkb]. (2017). *Müfredatta Yenileme Ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf (Erişim Tarihi:06.10.2020)
- Topçuoğlu, A.(1999). *Üniversite Gençliğinin Değerleri*, Vadi Yayınları, Ankara.
- Turgut Yıldırım, D. (2016). Üstün Yetenekliler İçin Değerler Eğitimi Dersinin Önemi, *Curr Res Educ* (2016), 2(2) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/224596>
- Ünal, C. (2018). *Genel Tutumların Veya Değerlerin Psikolojisi Üzerine Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Yaşaroğlu, C. Ve Biçer, R. (2020). İlkokul Öğrencilerinin Kök Değerlere İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi, *Journal Of Social And Humanities Sciences Research*, 7(52), 996-1005.
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yay., İstanbul.
- Yurtsan, A. (1996). Medyada Görsellik Ve Etkileşim Çağı, *Yeni Türkiye*, Medya Özel Sayısı, (11), 85. Erişim Tarihi: 05.11.2020, <http://www.yeniturkiye.com/display.asp?c=0111>

- Yüksekbilgili, Z. (2015). Türkiye’de Y Kuşağının Yaş Aralığı, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (ESOSDER)*, Bahar-2015 Cilt:14 Sayı:53 (259-267)
- Zur, O. and Zur, A. (2012). On Digital Immigrants and Digital Natives: How the Digital Divide Affects Families, <https://www.zurinstitute.com/digital-divide/>(Erişim Tarihi:06.10.2020)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Digital natives are the first generation born directly into the digital environment and growing up in the world surrounded by these digital technologies. In particular, most of the activities of young people, their communication with other individuals, many activities such as getting and giving information are carried out with the help of these technologies. Young people of this generation learn differently from their parents, even work differently, play and have fun differently, and socialize differently. While performing these activities, it is seen that digital media plays an important role in their lives. In this context, concepts that are valued and considered important by digital natives who live virtual environments as a reality are formed and shaped by the influence of these environments.

In this study, it is aimed to examine the perceptions of the students who are described as "digital native" towards the concept of value and whether these perceptions are compatible with the root values.

Method

In this study, mixed research method was used. Digital native students in Malatya constitute the general population of the research, and a total of 204 students, to whom the questionnaire was applied, constitute the sample group

of the research. The results of the research were evaluated in tables using SPSS 25.

Findings (Results)

In this section, the findings of the research are evaluated in line with the objectives. Accordingly, first of all, the demographic characteristics of the students, who were determined as digital natives, which were obtained in the research and who formed the study group, and then the connotations and categories produced about the concept of "valuable" were presented and interpreted in tables and figures. It has been determined whether the connotations of the digital native students about the concept of "valuable" are compatible with the root values and presented in tables.

In the context of this purpose, it was seen that a total of 935 connotations were produced by 204 participants regarding the concept of "Valuable" and they were composed of 63 different valid concepts, and these associations were gathered under 8 categories.

Conclusion and Discussion

The mental images produced about any basic concept are the product of their way of thinking and perception. In this context, when the connotations attributed by the digital native students to the concept of "Valuable" are examined, it is seen that the category containing the most value is the "Universal-Human Values" category. Accordingly, it can be said that the perceptions of the participants regarding the concept of value are formed in a way that emphasizes more universal and human values in line with a global citizenship. At the same time, the concept of valuable contains the highest rate

of universal and human themes; It can be interpreted as the natural result of digital natives spending a long time on the internet without time and place limits and communicating and interacting with people from every society and culture for different reasons. The most produced value in this category and in all categories in total is the health value.

participants are evaluated categorically; it is seen that the category with the second highest value is the "Social Values" category. The most produced values in this category are money and family values.

The third category with the highest value in the categories of values produced by the participants is the "National Values" category. The most produced values in this category are; flag and homeland values. With this result, it can be stated that digital natives care about their national values as individuals who are sensitive and sensitive to national values, even if they are citizens of the world in digital environments.

The associations developed by the digital native students in the "Religious Values" category and in the "Ethical Values" category seem to be relatively low among a total of 935 associations. A new study is needed to determine the reasons for this situation. Likewise, the "Cultural Values", "Hobby" and other categories are the least associated categories.

The value associations produced by the digital native students were compared with the root values, and as a result of this comparison, it was seen that the title of love was the title containing the most connotative expression. In the title of love, a connotation was produced with the expressions of love, family, self-data. The respect title is the second of the titles with the most connotation expressions. Connotations were produced with expressions of respect, tolerance and humanity. In the title of justice, associations are created with the

expressions of justice, equality and honor; connotations of friendship, trust, loyalty and understanding are produced under the title of friendship; In the title of honesty, it was seen that the expression of honesty was used. In the title of self-control, a connotation was produced with the expressions of conscience, freedom of thought, logic, being proud, while in the title of responsibility, education, success, science, time, innovation and book were associated with the expressions. In the title of patriotism, a connotation was produced with the expressions flag, homeland, state, nation, Turkishness, Kemalism, independence, and the national anthem. In the title of patience, there is no connotation expression detected.

In this study, it was determined that a total of 593 values compatible with the root values were produced. However, while no association was produced in the title of patience, it was observed that very few associations were produced in the title of benevolence.

In this context, it is thought that there are deficiencies in the lessons and activities in our schools, especially in the titles of patience and benevolence, and some revisions should be made in this regard.

Based on these results, it can be stated that the digital native students' perceptions of values partially overlap with the root values determined by the Ministry of National Education, and therefore they cannot be fully adopted by the students, and there are some deficiencies in this regard.